

Trianon-temetés

Csendesen, a háttérbe szorulva érkezett meg hozzánk a századik trianoni évforduló. 1920 önmagunkba zártságát és eddig nem látott behatároltságunkat talán segít megélni és megérteni, ami az elmúlt hónapokban történt velünk. Mindennapjaink kulcsszava a *karantén* lett. Még kérdéseink is a száz évvel ezelőttihez hasonlóak: miért és hogyan történhetett meg ez velünk? Mikor ér véget a rémálom? Visszatérhetünk-e a korábbi életünkhöz egyszer – egyáltalán: érdemes-e visszatérnünk *ugyanoda*?

Trianon elsősorban nem a példátlan arányok, számok és területek miatt égő fájdalom ma is. Trianon teóriájánál még pusztítóbb a praxisa – ezt már gróf Apponyi Albert is megállapította a tízéves évfordulón, pedig ő még nem láthatta a második világháborút, a Beneš-dekrétumokat, Szárazajtát és a délvidéki tízezreket, Trianon megerősítését és súlyosbítását, az otthon eluralkodó közönyt és elhallgattatást, a méltatlan és tisztátalan vitákat.

A két világháború közötti időszak politikája – amelyet számos oldalról vettek tűz alá kortársak és történészek, okkal vagy ok nélkül – kétségkívül egyértelmű volt. A nemzet megosztottságára országos egység lett a válasz. Egy itthoni politikai erő sem hirdetett mást, mint a diktátum valamiféle revízióját. Kállay Miklós negyven év elmúltával, már emigrációban fogalmazott így: „A magyar lélek ürességét, célnélküliségét kitöltötte, pozitívvá varázsolta egyik napról a másikra. Ha ez nem történik meg, elpusztulunk, – így hinni kezdtünk az életben.” Az 1945 után berendezkedő új világ nemhogy nem tartotta fontosnak a régi és új sérelmek orvoslását (egyáltalán szövé tételét), de kifejezetten tiltotta az emlékezést. Magyar egység helyett szellemi-politikai széthúzás uralkodott. Révai József és társai a magyar érdekek képviselete helyett a „bűnös magyar nacionalizmus” elleni harc színterének gondolták a párizsi békekonferenciát. A nemzeti összetartozás gondolatára évtizedekig hivatalos csend borult – mindez 1956 után talán még fojtogatóbb lett, mint előtte. Kész csoda, hogy legalább a nemzet egy része továbbadta az érzést a következő nemzedéknek: ha a családi kör meghitt és bizalmas világába és az egyként gondolkodók, érzők kis közösségeibe zárva is, de legalább a szolidaritás szikrája ébren maradt. Hála ezért az anyaországi és különösen a határon túli magyaroknak, akik a legnehezebb időkben is kitartottak!

„Barázdák helyett lelkek” – adta ki a jelszót Illyés Gyula, és mindez azóta sem változott. Nem területekről, hanem emberekről beszélünk, bárhol éljenek a Kárpát-medencében vagy a nagyvilágban. Most vége egy keserves száz évnek, ahogy lassan talán mindennapi karanténjainkból is kiléphetünk a fényre. Ahogy egyéni, úgy nemzeti életünkben is sürgető feladat megtalálni mindazt, amit folytatnunk kell – és mindazt, amit gyökeresen meg kell változtatnunk.

Trianont temetni, egyben új, mindannyiunk, az egész Kárpát-medence számára szebb kilátásokat teremteni csak úgy tudunk, ha az örvendetesen újra emlegetett Szabó Dezső-i jelszó – „minden magyar felelős minden magyarért” – szlogen szintjéről képes újra zsigereinkig ható, hétköznapi igazsággá válni.

Budapest, 2020. június 4.

L. Bal

Nagy Mihály Zoltán